

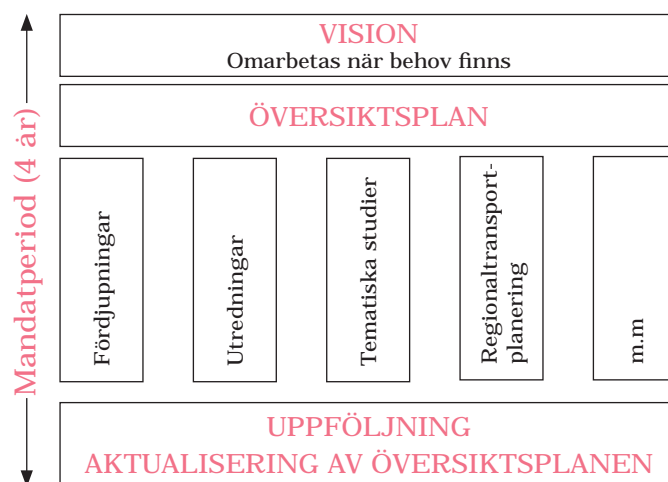
Kap 1

Mål och utvecklingsperspektiv

De mål och utvecklingsperspektiv som beskrivs i detta kapitel, tillsammans med den vision som tidigare utarbetats för kommunens utveckling, är en gemensam grund för all planering i kommunen och ger således en utgångspunkt för de prioriteringar och överväganden som görs i översiktsplanen.

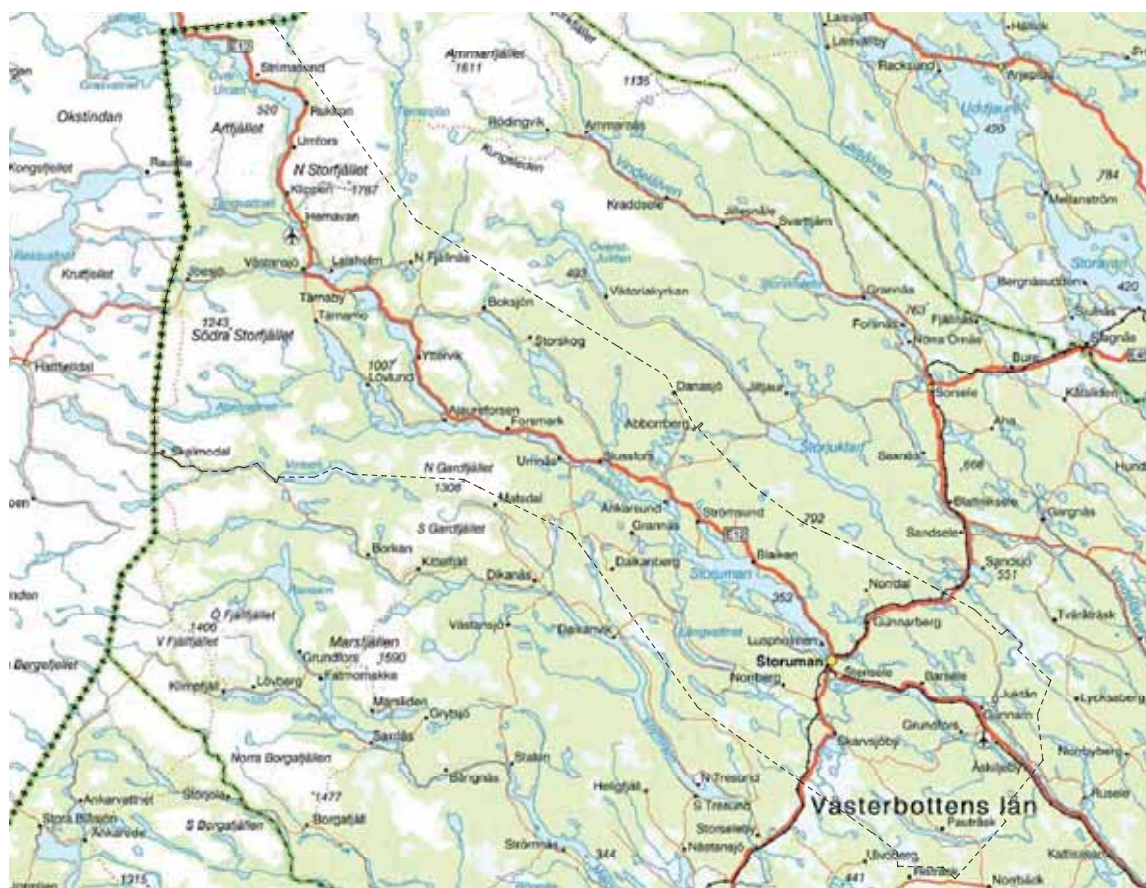
Översiktsplanen är en ram för planeringen av naturresurser, bebyggelse och infrastruktur i kommunen och samtidigt en del av kommunens utvecklingsstrategi. Planen uppdateras varje mandatperiod. Mellan uppdateringstillfällena kan olika program och sektorplaner upprättas. Dessa inordnas i översiktsplanen vid varje uppdatering.

Sambandet mellan de olika planeringsformerna illustreras av bilden till höger.

Bakgrund

Storumans kommun ligger i Västerbottens län och landskapet Lappland. Kommunen angränsar mot Norge i väster och omfattar sedan Umeälvens dalgång 250 km. Kommunen är en av Sveriges geografiskt största med en yta på 7500 km². Med mindre än en person per kvadratkilometer är Storuman en utpräglad glesbygdskommun med många obebodda områden och stora skogsarealer. Kommunen präglas av storslagna naturmiljöer med stora kontraster som högfjällsområden i väster samt skogs- och odlingslandskap i de östra delarna.

Karta över kommunen
Copyright Lantmäteriet 2004-11-09. Ur SeSverige

I Storumans kommun bor sammantaget 6 200 medborgare (september 2009). Kommunens administrativa centrum är Storuman med ca 2 100 invånare. I Tärnaby församling bor det ca 1500 personer. Kommunen har också service förlagd till Tärnaby bl. a. i form av Tärna Samservice.

Kommunens västra delar präglas sedan lång tid tillbaka av en expanderande besöksnäring. I synnerhet är skidorterna Hemavan och Tärnaby viktiga för områdets utveckling. Genom den positiva turistiska utvecklingen har befolkningmängden i detta område varit relativt stabil under lång tid. Området mellan Tärnaby och Storuman, den s.k. "Gratianbygden" har sedan en längre tid varit utsatt för en påtaglig befolkningsminskning. Slussfors och Umnäs utgör en stödjepunkt i detta område med skola, affär, skoterhotell, museum m.m. Storuman-Stenseleområdet präglas av företag som är inriktade på energiproduktion och småskalig verkstadsindustri, handel och övrig privat service. Särskilt kan nämnas bioenergi-kombinatet "BioStor" som Skellefteåkraft nyligen etablerat samt Vattenfalls driftcentral i Storuman. Därutöver spelar den offentliga verksamheten en betydande roll för sysselsättningen i området.

Skogsbruket och förädlingen av skogsråvara spelar en betydande roll för utvecklingen i kommunen. Gruverksamhet har etablerats på Blaikenområdet i anslutning till gränsen mot Sorsele kommun och i Gunnarbergområdet. I kommunens sydöstra delar har gruverksamhet etablerats i Pauträskområdet på gränsen till Lycksele kommun. I kommunen finns två samebyar som bedriver aktiv renskötsel i området. Den samiska kulturmiljön är intressant då rennäring under lång tid varit betydelsefull för utvecklingen av landskapet.

Infrastrukturen i Storumans kommun är förhållandevis väl utbyggd. Genom hela Storumans kommun sträcker sig E12 (Blå Vägen), en europaväg från Ryssland till norska kusten. Genom kommunen passerar väg E45 i nord-sydlig riktning, en europaväg från Gelas på Sicilien till Karesuando i norra Sverige. Inlandsbanan och Tvärbanan ger tillgång till järnvägskapacitet i kommunens södra delar.

Kommunen har för närvarande frekvent flyg mellan Arlanda och Hemavan. Detta sammantaget innebär att kommunen ur infrastrukturens synpunkt har en förhållandevis gynnsam situation sett till sitt geografiska läge.

Storumans kommun har sedan lång tid tillbaka satsat på att kommuninnevävarna skall ha tillgång till kvalitetsmässigt god utbildning på olika nivåer. Sedan 1994 finns Luspengymnasiet och Lärcentra i Storuman som av centrala skolmyndigheter fått mycket goda omdömen. Kommunen har sedan 2000 då projektet Akademi Norr startades aktivt verkat för att etablera decentraliserad högskoleutbildning i kommunen. Landstinget driver Folkhögskolan i Storuman med särskild inriktning på utbildning av fjälledare och naturfoto. Folkhögskolan har alpin linje och snowboardutbildning på Tärnaby skidhem i Tärnaby. KulturAkademien, ett gemenskapsföretag, är en viktig motor för den väl utvecklade musikkulturen i kommunen. I Tärnaby finns förutom den kommunala grundskolan Sameskolan sedan lång tid tillbaka. Där driver också sametinget ett Samiskt språkcentrum.

Kortfattad analys av styrkor, svagheter, möjligheter och hot. (SWOT analys)

SWOT-analys är ett vanligt förekommande planeringshjälpmedel vid en strategisk översyn av en verksamhet, där man försöker finna (S) styrkor, (W) svagheter, (O) möjligheter och (T) hot. För att beskriva omvärldens påverkan på Storumans kommun i olika avseenden har vi valt att använda denna metod.

Den följande SWOT-analysen har inte ambitionen att vara en fullständig genomgång av alla faktorer som i framtiden kan komma påverka kommunen. Analysen skall i stället ses som ett försök att beskriva några av de viktigaste faktorerna som vi med dagens kunskaper om vad som sker i inom kommunen och i omvärlden kan komma att påverka kommunen i störst omfattning.

STYRKOR	SVAGHETER
<p>Tillväxtstråk genom kommunen (E12) Geografiskt/infrastrukturellt läge förhållandevis bra Väl utbyggd infrastruktur (IT, flyg, väg, järnväg) Stor energiproducent, malmtillgångar, skogsråvara Stor turistkommun Förhållandevis diversifierad arbetsmarknad (många små företag) Liten personalomsättning Naturvärden Utrymme (ingen trängsel) Idrottskommun</p>	<p>Åldersstruktur Befolkningens utbildningsnivå Utflyttning Arbetsmarknad med begränsat utbud Svårighet att rekrytera och behålla nyckelpersoner (kompetenser) För få arbetsplatser som attraherar kvinnor Få arbeten med karriärmöjligheter Kvalitetsförsämringar i infrastruktur Svagt befolkningsunderlag för att långsiktigt säkra offentlig och privat service Stor yta och glest befolkad "Delad" kommun – västra och östra</p>
MÖJLIGHETER	HOT
<p>Fortsatt utveckling av turism och gruvor Produktion av förnybar energi (bioenergi, vind och vatten) Klimatförändringar kan möjligen ge vissa fördelar för tex skogsnäringen Utvecklad decentraliserad högskoleutbildning Samdrift med andra kommuner Företagande och entreprenörskap Utveckla kommunen till nav i inlandet för offentlig och privat service Inflyttning från Sverige och andra delar av världen Internationaliseringen</p>	<p>Starka centraliseringstendenser på alla nivåer i samhället Miljöförstoring och klimatförändring Svårigheter i kapitalförsörjningen Förändringar i kostnads- och Skatteutjämningsystemen Uteblivna infrastruktursatsningar Generationsväxling i småföretag Brist på "rätt" entreprenörer Naturresevatens utbredning utgör ett hot mot vissa näringar Brist på helårsarbeten Påtvingat kortsiktigt agerande i många avseenden</p>

STYRKOR

Tillväxtstråk genom kommunen (E12)

E12 stråket är ett tillväxtstråk. Potential finns att stråket kommer att TEN klassas vid kommande revidering i EU- kommissionen. Stråket E12 från norska Atlanten, till Östersjön och vidare ut i Europa har etablerade samarbeten med grannkommuner och mellan grannländer. Samarbetet i Blåvägen E12, Kvarkenrådet, Nordiska samrådsgruppen och kanske särskilt MittSkandia med svenskt huvudkontor i Tärnaby, lyfter den öst-västliga dimensionen för stråket.

Under de senaste åren har dessutom ett antal strategiska investeringar genomfört i eller i direkt anslutning till stråket. Exempel på detta är tunneln genom Umskaret i Norge, exploatering av Hemavan Tärnaby, Bioenergikombinatet i Storuman, Botniabanan, logistikcentrum i Umeå, Umeå Hamn med färjetrafiken över Kvarken. Etablering av omlastningsterminal i Stensele pågår.

Infrastrukturellt läge och näringsliv

Storumans kommun är perifert belägen till både riket som helhet och i förhållande till de internationella marknaderna. I fråga om persontransporter är flyget det mest effektiva transportslaget för att motverka detta. Kommunen har därför gjort långsiktiga satsningar i objekt som ansetts oundgängliga för kommunens fortsatta utveckling.

En styrka med att ligga perifert är att det inte finns samma omsättning på personal som i en storstad. En styrka som borde nyttjas mer av branscher som har behov av att bibehålla kompetens inom företaget/organisationen. I SKLs jämförelseprojekt syns detta tydligt inom omsorgens verksamhetsområde där Storuman kommun har klart mindre personalomsättning än i riket som helhet.

Storuman har en flygplats med en av Sveriges längsta landningsbanor och har en kapacitet idag för att ta ned flygplan med upp till 250 passagerare. Flygplatsen i Hemavan är landets enda fjällflygplats och ingår gruppen regionala flygplatser. Omfattande investeringar har gjorts på Hemavans flygplats. I förhållande till befolkningsunderlaget är inlandsflygplatsernas passagerarfrekvens i samma storleksordning som för de större kustflygplatserna, trots betydligt lägre turtäthet. Det är därför lätt att inse flygets mycket stora betydelse för inlandets befolkning och företag.

Vid Vattenfalls utbyggnad av älvarna i Sverige kom Storumans kommun att bli en stor energiproducent. I kommunen finns idag 8 vattenkraftverk. En annan etablering som stärker kommunens ställning som energiproducent är världens modernaste bioenergikombinat BioStor i Stensele. BioStor producerar fjärrvärme, pellets och ström.

Skellefteå Kraft genomför just nu projektering för att uppföra en stor vindkraftpark på lågfjället Blaiken, på kommungränsen mellan Sorsele och Storuman i Västerbottens län. Projektet är Skellefteå Krafts största satsning på vindkraft och kommer när det tas i drift troligen vara Sveriges största landbaserade vindkraftpark. Investeringen är beräknad till 4 miljarder. Projektet omfattar totalt 100 vindkraftverk och med en total effekt av ungefär 300 MW är det ett stort steg mot ökad andel miljövänlig energi. Årsproduktionen är beräknad till cirka 800 GWh, vilket motsvarar förbrukningen för mer än 30 000 normalvillor med eluppvärmning.

Vissa investeringar, beslut och infrastruktur i Norge har direkt påverkan på det svenska väg- och järnvägsnät. Man kan nämna tunneln genom Umskaret på E12, isfri frihamn i Mo i Rana och isfri hamn i Mosjön och Brønnöysund. Storuman är Norges första kontakt med det svenska järnvägsnätet i denna region. Tunneln

genom Umskaret, invigd 2006, kom att säkra framkomligheten för trafiken över fjället under vintern. 1 juli 2007 fick E12, som en av fyra norska gränsöverfarter, trafikeras med Svenska lastbilsängder, 25 m, in i Norge. Transportstödet i Norge premierar inte längre nord-sydliga transporter inom eget land utan har ett system med sänkta arbetsgivaravgifter.

I den västra delen av kommunen finns de kända skidorterna Hemavan och Tärnaby. Framst i Hemavan sker idag en kraftig expansion inom besöksnäringen. Särskilt norska medborgare har under de senaste åren byggt och köpt hus i området.

I den östra delen av Storumans kommun öppnades Svartlidengruvan i Pauträsk år 2003. Gruvan som har eget anriktningsverk var den första som startades längs den s.k. "Guldlinjen". Svartlidengruvan är den enda renodlade guldgruvan i Sverige. Gruvan drivs av det Australiensiska gruvbolaget Dragon Mining. Under 2005 startade också Scan Mining en guldgruva i Blaiken inom Sorsele kommun. I anslutning till denna gruva finns ett dagbrott i Gunnarberg inom Storumans kommun. Gruvan ägs och drivs nu av Lappland Goldminers.

Storumans kommun har ett väl utbyggt fiberoptiskt stadsnät som täcker 72,1% av befolkningen (PTS bredbandskartläggning 2007). Det skapar förutsättningar för näringslivet att etablera sig i såväl tätort som glesbygd. Kommunen är regionalt sammankopplad, genom AC-net, med möjlighet att kommunicera såväl till Finland som till Norge.

Natur- och kulturvården

Storumans kommun har en rik och varierad natur med stora naturvärden. Det kuperade och omväxlande landskapet innehåller allt från kalfjäll, den genomgående Umeälven, till sjösystem i skogs- och jordbruksbygd.

Inom kommunens gränser finns för närvarande 8 naturreservat. Vindelfjällens naturreservat är Sveriges och norra Europas största skyddade naturområde. Området, som till största del ligger i Sorsele kommun, har en variationsrik natur som erbjuder rika naturupplevelser. Här startar bl. a. Kungsleden sin färd norrut. Vindelfjällen lockar många besökare både sommar och vinter och är dessutom intressant ur forskningssynpunkt. Övriga reservat är huvudsakligen skogs- och våtmarksreservat. Ett litet intressant område nära Storumans tätort är reservatet Luspen, ett kalspolningsområde från istiden med flera jättegrytor. Svea skog har etablerat en ekopark (En ekopark är ett större sammanhängande skogslandskap med höga naturvärden och naturvårdsambitioner.) i närheten av byn Jovan i kommunen. Jovan benämns ofta tjäderns och de gamla skogarnas ekopark.

Storumans kommun har en varierad kulturmiljö, från jordbruksbyn Gunnarn till, samernas heliga berg, Atoklimpen. På flera ställen i kommunen i bl. a. Gunnarn finns fornlämningar från förhistorisk tid vilket tyder på att området tidigt varit attraktivt för jägare och fiskare. Inom område på Atoklimpen finns en samisk klippgrav samt rester av ett troligt forntida dagbrott för asbest. Andra kända kulturmiljöer är den sammanhållna järnvägsmiljön i Storuman.

Idrottskommun

Storumans kommun är i förhållande till sin befolkning en mycket framgångsrik idrottskommun. Flera idrottare i den yppersta världseliten har fostrats här som tex Ingemar Stenmark, Anja Pärson, Björn Ferry, Heidi Andersson och Stig Strand. Kommunen har fått stor uppmärksamhet och vi har anledning att vara stolta över de idrottsliga framgångarna i alpint, skidskytte och armbrytning.

SVAGHETER

Befolkningens åldersammansättning

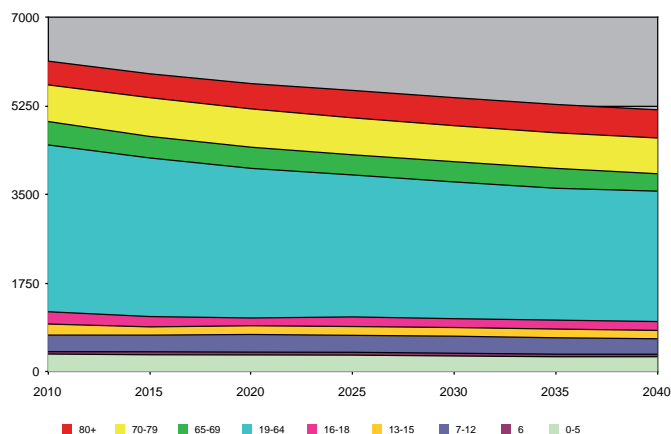
Storumans kommun har i likhet med många andra glesbygdskommuner en befolkning som präglas av ett överskott på personer över 65 år och ett underskott i de yngre åldrarna.

Nedanstående befolkningsprognos visar tydligt på detta och hur denna utveckling befaras fortsätta.

Befolkningsprognos hela kommunen efter serviceålder										
	0-5	6	7-12	13-15	16-18	19-64	65-69	70-79	80+	Summa
2010	349	47	328	218	243	3295	463	723	470	6136
2015	335	59	329	163	204	3133	425	766	472	5886
2020	332	55	349	172	154	2955	418	757	500	5692
2025	328	56	335	174	190	2804	398	730	542	5557
2030	311	54	337	171	175	2701	400	711	554	5414
2035	296	51	324	172	177	2604	393	703	560	5280
2040	296	49	306	165	175	2576	344	706	557	5174

Källa: SCB

Om siffrorna redovisas i grafisk form blir bilden följande:

Utbildningsnivå	Kommunen	Länet	Riket
Förgymnasial utbildning	16 (M:19, K:12)	11(M:13, K:9)	15(M:17,K:13)
Gymnasial utbildning	61 (M:63,K:59)	50 (M:53, K:47)	48 (M:50, K:47)
Eftergymnasial utbildning	22 (M:17, K:28)	38 (M33; K:43)	35 (M:31, K:39)

Källa: SCB

Svårigheter att rekrytera och behålla nyckelpersoner (kompetenser).

Under den senaste 10-årsperioden har det visat sig allt svårare för såväl enskilda som offentliga arbetsgivare att rekrytera och behålla nyckelpersoner i sin verksamhet. Exempel på sådana funktioner är läkare, tandläkare, tjänstemän med speciell kompetens, samt specialutbildade yrkesarbetare inom olika branscher. Givetvis påverkas denna svårighet av hur det generella arbetsmarknadsläget ser ut – Ju bättre arbetsmarknad i landet i sin helhet desto större svårigheter och tvärtom. Påtagliga effekter av denna situation blir att omorganisation och centralisering såväl inom privata som inom offentlig sektor kan påverkas av svårigheter att rekrytera kompetent personal samt att kontinuitet och kvalitet allvarligt påverkas inom såväl enskild som offentlig verksamhet.

Befolkningens utbildningsnivå

Befolkningens utbildningsnivå (Avser läget 2007-12-31 åldrarna 20-64 år) jämfört med länet och riket framgår av nedanstående tabell:

Statistiken visar att kommunen har en förhållandevis låg andel i arbetskraften som har eftergymnasial utbildning. Särskilt gäller detta männen, där endast 17 % av arbetskraften har en sådan utbildning. Det arbete som sedan skett inom projektet Akademi Norr har visat sig vara framgångsrikt när det gäller möjligheterna att öka tillgängligheten till högre utbildning. Enligt undersökningar från Södra Lapplands forskningsenhet 2005 är medelåldern bland studerande inom Akademi Norr relativt hög och andelen kvinnliga studerande med barn är stor. Via Akademi Norr nås studerandegrupper som annars inte skulle ha möjligheter att genomgå högre utbildning.

Omstruktureringen i vårt näringsliv kräver allt mer av arbetskraften inom alla områden. Det är därför mycket angeläget att fortsätta arbetet med att stimulera människor i vår kommun att genomgå högre utbildning. Den förhållandevis låga utbildningsnivån, särskilt bland männen, är en stor svaghet i arbetet att möta de utmaningar som står framför oss.

Befolkningsminskning

Befolkningsminskningen i Storumans kommun har pågått under lång tid. Om man tar både Tärna och Stensele gamla kommuner hade dessa i mitten av 50-talet en befolkning på ca 11 000 personer. Vid denna tidpunkt hade Vattenfall ett flertal kraftverksbyggen

i gång i kommunen vilket givetvis präglade befolkningssituationen. En stor del av befolkningen var under denna expansiva tid "länad" från andra orter i landet.

Under de senaste åren har den årliga befolkningsminskningen pendlat mellan 80 och 100 personer. Kommunen har som en följd av detta minskat sin befolkning sedan 1997 från 7314 inv. till 6261 inv. dvs. 1053 personer. Genomsnittligt består befolkningsminskningen till 55 % av flyttningsunderskott och till 45 % av födelseunderskott.

En alltmer begränsad arbetsmarknad

Nedanstående tabell visar sysselsatta i olika näringsgrenar 2007-12-31 (Avser nattbefolkning). Källa: Arbetsförmedlingen Umeå) samt förändringarna i de olika näringsgrenarna under perioden 1987- 2007: (Källa: Avser nattbefolkning. Arbetsförmedlingen Umeå)

Olika näringsgrenar	Antal sysselsatta 2007-12-31	Förändringar under perioden 1987-2007
Jordbruk, skogsbruk och fiske	139	-264
Tillverkning och utvinning	356	-98
Energiproduktion, vattenförsörjning, avfall	130	-28
Byggverksamhet	277	-60
Handel och kommunikationer	446	-196
Finansiell verksamhet, media och företagstjänster	203	+ 62
Utbildning och forskning	339	+ 54
Vård och omsorg	564	-15
Personliga och kulturella tjänster	238	- 7
Offentlig förvaltning	144	-136
Ej spec. verksamhet	17	-297
Samtliga näringsgrenar	2853	

När det gäller turismnäringen som är en av kommunens huvudnäringar så fördelas den på olika poster i tabellen. Omsättningen i turistnäringen år 2009 var 377 miljoner kronor. Sysselsättningen 338 heltidsanställda. Rennäringen sysselsätter ca 100 årsverken.

De förändringar som skett under den senaste 20-årsperioden visar sammanfattningsvis på

- Stora effekter av strukturomvandling inom skogsbruk och jordbruk
- Stora effekter av rationalisering inom främst detaljhandeln
- Stora effekter av centralisering och rationalisering inom den statliga förvaltningen
- Ökad sysselsättning inom finansiell verksamhet, media och företagstjänster
- Ökad sysselsättning inom utbildning och forskning

Låg ranking - företagsklimat

Även om det går att diskutera kvalitet och tillförlitlighet i Svenskt Näringslivs årliga ranking av näringslivsklimatet i kommunerna så får den en mycket stor uppmärksamhet och påverkar inställningen till kommunen hos olika aktörer. I den senaste rankingen som gjordes 2008 hamnade Storumans på 284:e plats av 290 kommuner. Placeringen är en försämring med 4 platser jämfört med 2007. Detta innebär att Storumans kommun ligger på näst sista platsen bland kommunerna i Västerbotten. I enkäten som ligger till grund för rankingen har 100 företagare bl. a. svarat på frågan om vilka åtgärder från kommunens sida som bidrar till ett bättre företagsklimat (Svaren redovisas i % i jämförelse med värden från länet och landet)

Bidrag till bättre företagsklimat	Kommunen	Länet	Sverige
Öka kommunens attraktionskraft	45	48	45
Bättre förståelse för företagande	45	38	36
Bättre på att stimulera nyetableringar	39	38	34
Snabbare handläggning	44	31	33
Bättre dialog mellan kommun och företag	55	37	33
Låta fler privata företag driva kommunal verksamhet	21	35	25
Bättre information till företagen	34	26	25
Sänka kommunalskatten	19	19	24
Fler företagsbesök	23	23	18
Annat	9	8	8

Det är helt tydligt att företagarna *prioriterar bättre dialog* mellan kommunen och företagen som den viktigaste åtgärden för att åstadkomma ett bättre företagsklimat. Däremot tycker de tillfrågade företagarna att en sänkning av kommunalskatten eller fler företagsbesök spelar mindre roll för deras upplevelse av företagsklimatet.

Svagt underlag för offentlig och privat service

Av arbetsförmedlingens långsiktiga statistik avseende befolkning och näringsgrenarnas utveckling framgår tydligt att sysselsättning inom den offentliga sektorn minskat i vår kommun. Med ett fortsatt minskande befolkningsunderlag och förändrade arbetsformer inom främst den statliga förvaltningen är det stor risk att denna utveckling fortsätter. Givetvis kommer befolkningsminskningen också att påverka kommunens och landstingets verksamhet.

När det gäller den privata servicen är utvecklingen likartad. Omstruktureringen inom handeln är mycket tydlig. Under de senaste 20 åren har 150 arbetstillfällen försvunnit från handeln i vår kommun. Med en ökad näthandel och ökad rörlighet är det stor risk att denna utveckling fortsätter.

Viktiga beslut som rör kommunen fattas på annat håll

Redan i den omvärldsanalys som gjordes 1994 av EuroFutures i samband med SKB:s förstudie konstaterades att allt fler viktiga beslut som påverkar såväl offentlig verksamhet som privata företag fattas på annan ort än i Storumans kommun. Denna utveckling är ännu tydligare idag med större inslag av "fjärrägande" av företag och tilltagande centralisering av beslut inom offentlig sektor.

MÖJLIGHETER

Utvecklas till ett nav för infrastruktur, logistik och hållbara transporter

Storumans kommun har under flera år arbetat strategiskt med att bygga ett hållbart transportsystem. Storuman kan utvecklas till ett nav för hållbara transporter i inlandet genom att befintlig infrastruktur moderniseras och anpassas till dagens krav för både gods och persontrafik. För att främja att framtidens transporter sker på ett hållbart sätt ser kommunen det som viktigt att utveckla infrastrukturen. Ett upprustat järnvägsnät med moderna natt- och dagtåg, triangelspår mellan omlastningsterminalen på Tvärbanan och Inlandsbanan och stickspår till miljöstation. Våra Europavägar har en enhetlig standard och hastighet. Ny dragning av E12 på två ställen, förbifart Stensele och på sträckan mellan Storuman och Laisbäck, ökar tillgängligheten, säkerheten och möjligheter för fortsatt utveckling av framförallt hållbara transporter via terminalen och turismnäringen väster om Storumans samhälle via Hemavan Tärnaby och in i Norge.

I samband med Botniabanans tillkomst och bildandet av Norrtåg AB har möjligheten att återuppta järnvägstrafik via Tvärbanan från kusten till Storuman aktualiserats. Höjd resekomfort, förbättrade resleder och ökande miljömedvetenhet gör detta resealternativ intressant även för kommunens fjällturism.

Det nya logistikcentrum som byggs i Umeå skapar nya förutsättningar för godstransporter i regionen.

En nyligen inledd utredning gällande framtida landförbindelse över Kvarken (mellan Umeå och Vasa) i kombination med planer på en större, intermodal godsterminal i Storuman inspirerar till att i ett långt tidsperspektiv sträva efter en förlängd öst-västlig järnvägsförbindelse med målpunkt vid norska kusten. Något konkret avtryck har denna fråga inte fått i den nu aktuella planeringen. Den bör dock bevakas och hållas levande i relation till snabbt ändrade förutsättningar och villkor för framtida transporter.

Fortsatt utveckling av turism, gruvor och vindenergi

Fjällregionen Hemavan Tärnaby fortsätter expandera utifrån mycket goda förutsättningar för turismen i området. Under kommande 5-års period planeras för produktion av 1500 uthyrningsbäddar och 300-500 fritidshusbäddar. Området har utan tvekan stora möjligheter att utvecklas till en av Sveriges största vinterturistorter. En viktig förutsättning för denna utveckling är fortsatta satsningar på Hemavans flygplats som gett unika förutsättningar för besökande att komma nära liftar och anläggningar utan tröttande transferresor.

Storumans kommun har stora möjligheter att ytterligare utvecklas som energikommun.

I området intill BioStor finns potential till att etablera en Biopark i anslutning till den planerade omlastningsterminalen. Bioparken kan därmed utvecklas till ett bioenergikluster med nya företagsetableringar.

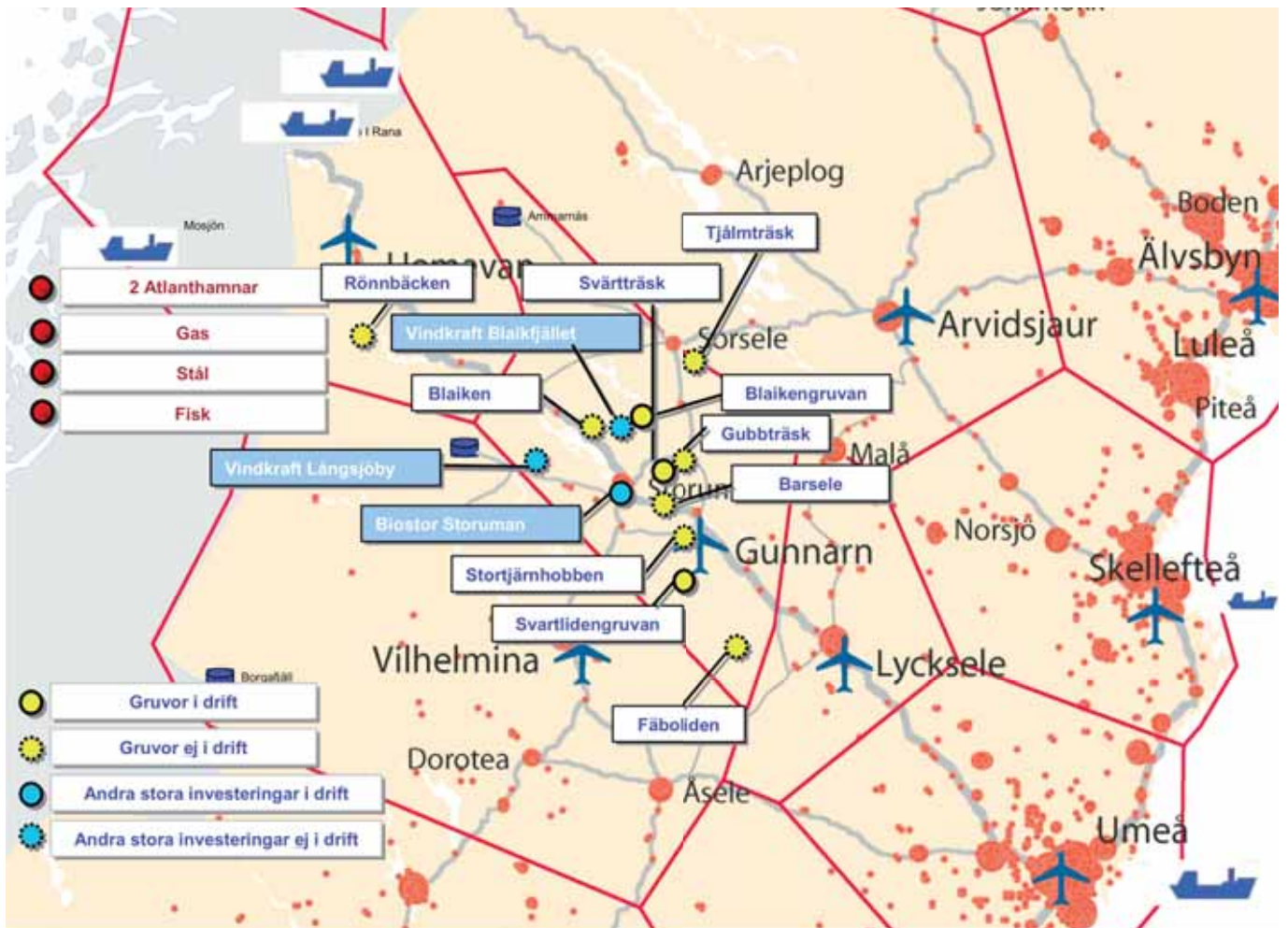
Kommunen har flera lämpliga områden för etablering av vindkraft. En planering pågår för en vindkraftutbyggnad. Planeringen visar att Storumans kommun har naturliga förutsättningar att bli en av Sveriges största vindkraftkommuner och en av landets största producenter av förnybar energi.

Nytt vattenkraftverk har nyligen byggts i Geimån / Abelvattnet. Vattenfall moderniserar dessutom många av de vattenkraftanläggningar som byggdes under 50- och 60-talen. Med driftcentralen i Storuman som grund befäster kommunen sin ställning som en mycket viktig vattenkraftskommun även i framtiden.

Såväl Blaikengruvan som gruvan i Svartliden ingår i den sk "guldlinjen" inom vilken flera gruvor kommer att öppnas under de kommande åren. Det finns därtill goda förutsättningar att redan befintliga gruvor kommer att kunna utöka sin verksamhet bl. a. genom att utveckla underjordsverksamhet till redan befintliga dagbrott.

Långt gångna planer finns dessutom att etablera gruvor i Rönnbäcken och Högländ.

Nedanstående bild visar befintliga och planerade gruvor i "Guldlinjen" i relation till vindkraft, bioenergi och infrastrukturella resurser i området.

Källa: Bearbetad karta från Infraplan.

Integration av verksamhet med andra kommuner

Begränsade ekonomiska förutsättningar innebär att kommunernas allmänna samverkan av typen 10-kommungruppen kommer att kompletteras med en alltmer utvecklad samdrift av olika verksamheter. Ett bra exempel på detta är det s.k. "Lystsamarbetet" mellan Lycksele och Storumans kommuner som på kort tid resulterat i samverkan i driften av växel och gemensam tjänst som konsumentrådgivare. En nyligen inrättad gemensam nämnd för kommunerna kommer att vara viktig för en positiv utveckling av dessa samarbetssträvanden.

Kommuner som blir duktiga på att utveckla system och vara effektiva i serviceproduktion kommer att ha möjligheter att ta "marknadsandelar" i denna utveckling samtidigt som kostnaderna för den enskilda kommunen kan begränsas. En utökad samverkan mellan kommunerna kommer också att ge förutsättningar för även mindre kommuner att erbjuda kvalificerade och specialiserade tjänster inom olika områden.

Utvecklad decentraliserad högskoleutbildning

En fortsatt satsning på och utveckling av decentraliserad högskoleutbildning kommer att vara en viktig förutsättning för att höja utbildningsnivån främst för studieovana grupper samt vara en förutsättning för att på sikt säkerställa rekrytering av nyckelkompetenser inom såväl offentlig som enskild sektor.

Nav i inlandet för offentlig och privat service

Storuman har som ort mycket goda infrastrukturella förutsättningar att i ett regionalt perspektiv kunna säkerställa en position som nav i inlandet för olika former av offentlig och privat service.

Inflyttning från Europa

För att långsiktigt klara befolkningsutvecklingen i kommunen krävs inflyttning. Kommunen bör därför så snart som möjligt initiera ett långsiktigt arbete som syftar till att underlätta inflyttning genom etablering av professionell "inflyttarservice". I samarbete med andra inlandskommuner bör dessutom ett arbete genomföras som syftar till att marknadsföra regionens kvaliteter i såväl Sverige som utomlands.

Internationaliseringen

Med hjälp av ny teknik och en förhållandevis mycket god infrastrukturell standard har företag inom Storumans kommun goda förutsättningar att göra sig gällande på en alltmer internationaliserad marknad. Förhållandevis låga lokalkostnader och tillgången till en stabil arbetskraft är mycket viktiga konkurrensfördelar i denna utveckling. Inom såväl utbildning som i tillväxtarbete måste de internationella perspektiven stärkas.

HOT

Starka centraliseringstendenser

Ett allvarligt hot mot kommuner av Storumans storlek är de starka centraliseringstendenser som finns i vårt samhälle idag. Inom såväl offentlig som privat sektor har den nya tekniken huvudsakligen använts för att centralisera verksamheter till större städer. I mycket liten utsträckning har den nya tekniken använts för att decentralisera verksamheten så att den bedrivs närmare de berörda människorna. Detta gäller allt från statlig förvaltning som den koncentration till fabriksliknande (handelscentra) enheter inom detalj- och grossisthandeln som skett under den senaste 10-årsperioden

Konflikter i miljöfrågor

En viktig förutsättning för en expanderande besöksnäring i vår kommun, är tillgången till en orörd natur. Särskilt viktigt är detta när det gäller fjällområdet. Samtidigt påverkas naturen i vår kommun av t. ex. klimatförändringar, gruvbrytning, besöksnäringen och den motoriserade delen av rennäring. Även igenväxning av jordbruksmark är ett hot. Om vi inte klarar att väga samman olika intressen och ta hänsyn till den ökade belastningen på naturen utgör dessa konflikter i miljöfrågor ett långsiktigt hot mot kommunens utveckling.

Uteblivna infrastruktursatsningar

Ett hot mot en god utveckling av kommunen är att inte nödvändiga investeringar görs inom infrastrukturuområdet. Eftersatta investeringar och bristande underhåll på Europavägarna, en utebliven omlastningsterminal, avsaknad av modernt signalsystem och otillräcklig kapacitet i järnvägsnätet kan få direkt hämmande effekter för fortsatt utveckling.

Ett annat överhängande hot är om förutsättningarna för persontrafik långsiktigt tas bort på Storumans flygplats. I praktiken innebär det både en omfattande kapitalförstörelse av kommunala och statliga medel och hämmande för kommunens utveckling. Kommunen har investerat i flygplatsen i övertygelsen att satsningarna ska löna sig på längre sikt. För Storumans flygplats finns möjligheter att utvecklas till en regional flygplats med persontrafik, charter och gods. Flygplatsens betydelse för näringslivet och inte minst för fjällturismen framgår av den mycket höga resbenägenheten/tusen invånare i upptagningsområdet.

Ett annat långsiktigt hot är om kommunens möjlighet till att få ekonomisk förutsättning för utveckla, driva och underhålla det digitala nätet i kommunen skulle försvåras. För att ytterligare förbättra möjligheterna till företagsetableringar är det bl. a. helt nödvändigt att ytterligare öka spridningsgraden för snabba internetkommunikationer t. ex. i kommunens fjälldalgångar. Ett annat hot är att kommunen inte får fortsätta möjligheter att bygga ut stadsnätet vilket begränsar möjligheten att etablera sig i framför allt fjälldalgångar.

En viktig förutsättning för en fortsatt positiv utveckling i Hemavan Tärnabyområdet är att tillgänglighet och kapacitet inom VA-området och tillgången till exploateringsbar mark långsiktigt säkerställs inom området. För att Hemavan ska fortsätta utvecklas och exploateras måste tillgång till vatten och avlopp säkerställas.

Brister i tillgången på riskkapital

Ett reellt hot gentemot möjligheterna att genomföra nödvändiga satsningar inom den enskilda sektorn är tillgången på riskkapital. Det är viktigt att kommunen på regional och nationell nivå verkar för att samhällets stimulansinsatser är tillräckligt kraftfulla för att undvika att bristande kapitaltillgång kan komma omkullkasta även mycket angelägna projekt i framtiden.

Förändringar i kostnads- och skatteutjämningsystemet

Kostnads- och skatteutjämningsystemet är ständigt under utredning från statens sida. Under senare tid har det allt oftare ifrågasatts i vilken omfattning medel från de s.k. tillväxtkommunerna i landets storstadsområden skall omfördelas till "fattigare" kommuner främst i landets glesbygdsområden.

Utökade naturreservat

Under senare år har ambitionerna, från central och regional nivå, varit att utöka den yta i kommunen som omfattas av naturreservat i olika former. Särskilt i kommunens fjällområden finns farhågor om att utökade reservatsbildningar kommer att inverka hämmande för utvecklingen av olika näringsgrenar.

Kommunens övergripande mål

Vision 2020 och mål 2010-2015

Vision

I Storumans kommun går det att lyckas. Vi är en bra kommun för alla att bo, leva och verka i med goda förutsättningar för företagssamhet i en fin miljö. Alla, som är eller vill bli, kommuninvånare har förutsättningar att skapa sig ett gott och tryggt liv nära naturen med goda kommunikationer och möjligheter till meningsfulla aktiviteter och upplevelser samt sysselsättning på en bred arbetsmarknad. Vi är attraktiva att besöka.

God och hållbar livsmiljö för människor och näringsliv

Kommunens viktigaste ansvar är att erbjuda och utveckla goda livsbetingelser som god boendemiljö, god utbildning, trygghet och omsorg. Kommunen ska vara bland de bästa i landet på att driva sin kärnverksamhet effektivt och på att utveckla goda förutsättningar för näringslivet.

Kommunen ska profilera sig som en knutpunkt för inlandet med centrum för utbildning, kompetensutveckling och turism. I kommunens profilering ingår även skidsport och annat friluftsliv, inte minst på det alpina området, där orten Tärnaby är världsberömd.

Befolkningsmål

2015 ska befolkningsutvecklingen ha vänt och blivit positiv. Vi har ett inflyttningsöverskott i åldersgruppen 25 – 64 åringar.

Jämställdhet

Jämställdhetsfrågor bör i översiktsplaneringen behandlas på liknande sätt som hållbarhet, miljömål, säkerhet och andra frågor som är tvärsektorieella. Det vill säga, det är en av de fundamentala värdegrunderna som all kommunal verksamhet och planering vilar på.

Kommunen har utarbetat ett jämställdhetsprogram. Revidering av detta program pågår. Jämställdhetsperspektivet behöver även lyftas fram i den översiktliga fysiska planeringen. T. ex. kan det konstateras att kommunen har en betydande del naturresursbaserade näringar. Dessa näringar är i flera fall traditionellt mansdominerade. Kommunen bör därför verka för att utvecklingen av dessa näringar

sker så att de attraherar ung kvinnlig arbetskraft. Det är också mycket angeläget att utbildning och barnomsorg håller hög kvalitet.

Arbetet med jämställdhet och genusfrågor är ett viktigt led i att verka för en god befolkningsstruktur i kommunen. I det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen bör jämställdhet och genusfrågor få ökad tyngd.

Integration och mångfald

Sveriges förmåga att lösa integrationsfrågorna och motverka segregation och utanförskap kommer att vara av central betydelse för de närmaste årens samhällsutveckling i hela riket. Vi ser på andra håll i landet oroande tecken såsom angrepp på samhällsfunktioner, anlagda bränder, våldsytringar, framgångar för olika sorters extremistorganisationer med mera.

Denna utveckling har ännu inte fått fotfäste i vår kommun även om enstaka undantag har funnits. Om vi ska undvika att drabbas kan vi inte blunda och hoppas att vi klarar oss även i fortsättningen. Det krävs ett målmedvetet arbete på alla nivåer som börjar med skolornas diskussioner om värderingar, etik och människors lika värde och rätt; för att sedan fortsätta till arbetsplatsträffar och de politiska partierna. Dessa diskussioner måste naturligtvis följas av konkreta handlingar för att inte bli reducerade till vackra, men tomma fraser.

Kommunen har ett mycket stort ansvar i denna fråga, inte minst som den stora arbetsgivare man är. För att en kommun ska uppfattas som trovärdig och något som medborgarna kan identifiera sig med och känna solidaritet med, måste bland annat arbetsplatserna spegla samhället i stort. Det är därför viktigt att rekrytering av nya medarbetare inte enbart sker på grundval av kompetens, behörighet, genusperspektiv och social förmåga. Vi bör även lägga till behovet av mångfald som en viktig faktor.

Ett rättvist samhälle där människor blir sedda och bekräftade och där de kan ta ansvar för sin egen försörjning och utveckling, är den bästa jordmånen för att det goda samhället ska kunna växa. Det är samtidigt svårt för odemokratiska krafter och extrema yttringar att slå rot i ett sådant samhälle. Förhoppningen är att även arbetet med översiktsplaneringen ska kunna vara en del i detta goda samhällsbyggande.

Ekonomi i balans

De finansiella målen är:

1. Årets resultat ska utgöra minst två procent av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.
2. Kommunen ska om möjligt amortera 5 mnkr på de egna långfristiga lånen.
3. Kommunen ska finansiera investeringarna med egna medel.

Kommunens miljöarbete och miljömål

Miljöbalken

Miljöbalken är den centrala miljölagen i Sverige som syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Nationella miljömål

Riksdagen har antagit mål för miljö kvaliteten inom 16 olika områden. Avsikten med miljömålen är att vår natur- och kulturmiljö skall bevaras i sådant tillstånd att utvecklingen blir miljömässigt hållbar samt för att effektivisera miljöarbetet.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att:

Främja människors hälsa
Värna den biologiska mångfalden och naturmiljön
Ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena
Bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga
Trygga en god hushållning med naturresurserna

De 16 nationella miljömålen är följande:

Begränsad klimatpåverkan
Frisk luft
Bara naturlig försurning
Giffri miljö
Skyddande ozonskik
Säker strålmiljö
Ingen övergödning
Levande sjöar och vattendrag
Grundvatten av god kvalitet
Hav i balans samt levande kust och skärgård
Myllrande våtmarker
Levande skogar
Ett rikt odlingslandskap
Storslagen fjällmiljö
God bebyggd miljö
Ett rikt växt- och djurliv.

De 16 nationella miljömålen har vidare preciserats genom delmål som anger inriktning och tidsperspektiv.

Regionala miljömål

Länsstyrelsen i Västerbotten har regionaliserat de 16 nationella miljömålen i samråd med Miljömålsrådet. De regionala miljömålen är lika de nationella men de har justerats utifrån länet miljöförhållanden. Miljömålet Levande skogar ansvarar dock skogsstyrelsen för.

Lokala miljömål

Storumans kommun har inga lokala miljömål men år 2003 beslutade kommunstyrelsen att de regionala miljömålen skall ligga till grund för kommunens verksamhets- och översiktsplanering.

Förutom att ha de regionala miljömålen till stöd i miljöarbetet så antog kommunen år 2002 även en klimatstrategi. Klimatstrategins målsättning har varit att minska koldioxidutsläppen med åtta procent till år 2010 från 1990 års nivå. Detta har ännu inte utvärderats.

Prioriterade områden i vision 2020

Om vi ska nå vår vision krävs en mängd aktiviteter inom många olika områden. Nedan ges exempel på betydelsefulla områden inom vilka varje berörd nämnd, styrelse eller bolag har ett årligt uppföljnings- och redovisningsansvar med koppling till visionen.

Gemensamt för alla prioriterade områden är att de alltid ska betraktas ur följande perspektiv; demokrati, öppenhet, jämställdhet, mångfald, kultur, effektivitet och långsiktig hållbarhet.

Utbildning och kompetensutveckling

Vi måste tillgodose medborgarnas behov av barnomsorg, utbildning och kompetensutveckling genom hela livet. Vi ska dessutom genom ett nära samarbete med olika aktörer bidra till att såväl privat som offentlig arbetsmarknad får tillgång till den kompetens de behöver.

Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden förväntas att särskilt prioritera

- ett fördjupat samarbete med det lokala näringslivet
- att anpassa hela skolsystemet till rådande elevunderlag

Vård, omsorg, trygghet och säkerhet

Alla äldre och funktionshindrade ska ges den omsorg de behöver i vår kommun. Socialtjänsten ska kännetecknas av en snabb, korrekt och genomtänkt handläggning där ett förebyggande arbete prioriteras och möjliggörs.

Medborgare och besökare ska kunna känna trygghet och säkerhet när de vistas i kommunen.

Omsorgsnämnden förväntas att särskilt prioritera

- arbetet med en utvecklad samverkan inom kommunen och mellan kommun och landsting samt
- säkerställa vård och omsorg med god kvalitet för kommun-medborgare

Infrastruktur, kommunikationer och miljö

Inom ramen för den kommunala kompetensen ska vi verka för en god lokal och regional infrastruktur. Detta innebär att våra vägar, gator, vatten- och avloppsnät, fibernät, renhållning och övrigt av betydelse för leverans av bastjänsterna inom verksamhetsområdet ska hålla god kvalitet och vara kostnadseffektiva!

Kommunen ska aktivt verka för att behålla och förbättra befintliga kommunikationer såsom flyg, buss, tåg, vägnät och bredband. Kommunen ska vara ett logistiskt centrum.

Genom en snabb, korrekt och genomtänkt planering, handläggning och tillsyn skapar vi goda förutsättningar för dem som vill bygga fritidshus, permanentboende eller företagsverksamhet.

Kommunstyrelsen förväntas särskilt prioritera

- att aktivt arbeta vidare med omlastningsterminalen och därtill hörande affärsplan mot ett förverkligande
- lokala kommunikationer, typ "Ringlinje" i Storuman–Stensele resp Hemavan Tärnaby.
- plan och byggnadsärenden för att minska handläggningstider och därmed skapa bättre förutsättningar för byggande och för näringslivets utveckling.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen förväntas särskilt prioritera

- översiktsplanarbetet och att planera för industrimark och attraktiva bostadsområden.
- byggnadslovsärenden så att tiderna för handläggning minskar.

Näringsliv och arbetsmarknad

Genom olika kanaler arbetar vi för att underlätta företagsetableringar. Genom en nära samverkan med näringslivet har vi klart för oss vilka behov kommunen kan bidra till att tillgodose. Politiska aktiviteter ska bidra till utveckling av befintliga och nya branscher inom kommunen.

Leva, bo och vistas

Genom att erbjuda bra kommunal service och verka för goda samhällstjänster i övrigt, goda kommunikationer, en bred arbetsmarknad samt utveckling av besöksmiljö blir Storumans kommun ett ställe där man kan lyckas, ett ställe människor vill flytta till, bo kvar på och besöka.

För våra medborgare och besökare ska det finnas en god livsmiljö och möjligheter till upplevelser, kultur och en meningsfull fritid genom livets alla skeden.

Kommunstyrelsen förväntas särskilt prioritera

- frågan kring lokal och verksamhet för utställning av kulturskatter i Tärnabyområdet och även i övriga kommunen
- att fullfölja arbetet med bostadsförjning

All kommunal verksamhet

Vi arbetar ständigt inom alla verksamhetsområden för ett effektivare resursutnyttjande och en god ekonomisk hushållning. Vi gör rätt saker på rätt sätt. Vi planerar och arbetar förebyggande och långsiktigt, med en bra och relevant uppföljning. Storumans kommun och dess helägda bolag ska som arbetsgivare kännetecknas av ledorden: tydlighet, respekt, delaktighet, utvecklingsmöjligheter, ansvar och stolthet.

Samverkan i olika former ska utvecklas både inom kommunen, med andra kommuner och aktörer inom kommunens samtliga ansvarsområden. Där så är möjligt och motiverat försöker vi nå lösningar där vi driver verksamheter i samverkansformer och agerar gemensamt i frågor kring infrastruktur, näringsliv, turism m.m.

Kommunstyrelsen väntas särskilt prioritera

- att utarbeta ett styrdokument kring driftformer av kommunal verksamhet, med avseende på t ex driftentreprenader och valfrihetssystem

Samtliga styrelser och nämnder väntas särskilt prioritera

- samverkan inom all kommunal verksamhet,

Sammanfattning av de utgångspunkter som översiktsplaneringen bör utgå från

- Översiktsplanen ska vara en del av kommunens utvecklingsstrategi
- Utformas så att den stödjer näringsliv och sysselsättning och medger förändringar i näringslivets utveckling.
- Den ska skapa värden och leder till en långsiktigt god hushållning med naturresurserna.
- Utforma en robust service och Ortsstruktur som tål såväl tillväxt som tillbakagång i befolkningsutvecklingen